

завдання, що залишилися після занять допомогти товаришу, багато нового дізнались на уроках. Виростуть вони і працюватимуть також з охотою» [3, с. 61].

К. Д. Ушинський говорив: «Зробити серйозне заняття для дитини цікавим – ось завдання початкового навчання» [3, с.61]. Тому, чим молодший вік, тим цікавіше вчитель повинен давати завдання. Особливу увагу варто звернути на ті, що максимально розвивають самостійність учня, пробуджують його думку. Звісно, школяреві має бути зрозумілою мета завдання. І тоді він зможе з інтересом виконувати дуже багато нецікавої, але потрібної роботи.

Викладання повинно бути захоплюючим – це один із принципів методики сучасного уроку. Однак, інтерес не має нічого спільного з розважальністю, яка не містить пізнавальної мети. Кожне заняття повинно мати пізнавальний характер і, одночасно, захоплювати як своїм змістом, так і способом викладу.

Щоб виховати інтерес до навчання, учителю слід усіма засобами активізувати допитливість школярів. Для досягнення цієї мети значний ефект дає використання яскравої наочності, ігрових методів навчання. Однак, дітей треба поступово привчати до більш швидкого темпу навчальної роботи. «З цією метою слід включати учня у колективну навчальну діяльність із сильнішими учнями в ігри різних видів: рухливі драматизовані змагання, щоб дати змогу вихованцям виявити активність, а вчителю (вихователю) – позитивно оцінити їхню діяльність, заохотити, підбадьорити, створити сприятливі ситуації для досягнення успіху» [1, с. 16].

Відомо, що найкращий учитель той, хто пробуджує в учнів бажання вчитися. Щоб навчити дитину, треба не просто передати їй знання і вміння, а й викликати в неї інтерес, відповідну активність, пізнавальну чи практичну. Перш, ніж шукати шляхи розвитку інтересу школярів на уроках, варто дізнатися, що їх особливо цікавить. Інтерес є тією іскоркою, з якої згодом розгортається жадоба до пізнання нового. Тому виховання в учнів інтересу до знань являє собою важливу спонукальну силу до оволодіння основами наук.

Для цього в сучасній українській школі застосовуються як традиційні, випробувані часом (новизна навчального матеріалу, використання яскравих прикладів і фактів в процесі викладу нового матеріалу, історизм, зв'язок знань із долею людей, які їх відкрили, показ практичного застосування знань у зв'язку з життєвими планами і орієнтаціями учнів, оцінка усних відповідей і письмових робіт однокласників, допомога слабшим, участь у дискусіях і обговореннях, відстоювання власної думки, постановка запитань до своїх товаришів і учителів, створення ситуацій самоперевірки), так і нові, інноваційні (використання нових і нетрадиційних форм навчання, навчання з комп'ютерною підтримкою, рецензування відповідей товаришів, аналіз особистих пізнавальних і практичних дій) шляхи та засоби.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Зубалій Н. П. Виховання у шестилітніх позитивного ставлення до навчання / Н. П. Зубалій // Початкова школа. – 1987. – № 8. – С. 13-17.
2. Кондратенко Л. О. Уявлення молодих школярів про свою навчальну відповідальність / Л. О. Кондратенко // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка. Сер. Педагогічні науки. Вип. 5 (44). – Полтава, 2005. – С. 135-141.
3. Костюк М. С. Формування в учнів інтересу до знань / М. С. Костюк // Початкова школа. – 1986. – № 3. – С. 61-62.
4. Осадько О. Ю. Формування у дитини емоційно-позитивного ставлення до шкільного навчання / О. Ю. Осадько // Початкова школа. – 1989. – №8. – С. 7-10.

Долішніна Ю.

Науковий керівник – Сеньовська Н. Л.

РЕАЛІЗАЦІЯ ВЧИТЕЛЕМ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ПРИНЦИПУ ЕМОЦІЙНОСТІ В НАВЧАННІ

Емоції можуть впливати на всі системи індивіда, зокрема, на сприймання. Давно відомо, що радісна людина сприймає світ крізь «рожеві окуляри». Той, хто страждає і сумує, тлумачить слова інших як критично-негативні. Одна й та сама емоція неоднаково переживається різними людьми, а також конкретним суб'єктом в несхожих ситуаціях. Навчання, як і будь-який аспект життя людини, теж «пронизане» різноманітними емоціями та почуттями. Зокрема, коли учень

справді зацікавлений, то хоче все досконало знати, а відчуваючи антипатію до якого-небудь предмету, намагається уникати його вивчення.

Мета статті – охарактеризувати вплив емоцій на результати навчання, проаналізувати принцип емоційності.

Безумовно, величезною у справі виховання та навчання є роль особистості педагога. Не стільки важливо знати методіку, як мати велике бажання спілкуватися з учнями. Щоб фахова діяльність приносила лише задоволення і були результати, вчитель зобов'язаний керувати собою, своїми емоціями та почуттями, а також навчити цього своїх вихованців.

Цікаво, що «емоції – це безпосередня реакція на що-небудь на тваринному рівні (частина емоцій людини співпадає з емоціями тварин: наприклад, голод, спрага, лютя), а почуття – більше продукт мислення, переживання, накопиченого досвіду і т.д.» [1, с.32]. Якщо власне емоції актуалізуються за наявності потреби і закінчуються після її задоволення, то почуття носять більш предметний характер, зв'язуються з ідеєю про якийсь конкретний об'єкт. Наприклад, людина не може відчувати почуття любові, якщо у неї немає об'єкта прихильності. Емоції та почуття людини впливають на навчання, гру, працю. Сприймання переживається емоційно, воно може змінювати свої якісні характеристики залежно від настрою, бажань, особливостей ситуації. «Протягом тривалого часу зберігалось уявлення про те, що приємне запам'ятовується краще, ніж неприємне. Проте останнім часом є дані, що і неприємна інформація надовго «застряє» у пам'яті людини» [2, с.106]. Таким чином, згідно з *принципом емоційності*, найдетальніше, найчіткіше і найглибше закріплюється у нервових центрах те, що переживається емоційно. Різноманітні переживання викликаються передусім змістом навчального матеріалу. Особливості «подачі» його вчителем, створення атмосфери емоційного комфорту теж визначають інтенсивність емоційного розвитку школярів. За визначенням Н. П.Волкової, «принцип емоційності навчання реалізується через жвавий, образний виклад матеріалу, мову учителя, його ставлення до учнів, зовнішній вигляд, використання цікавих прикладів, створення в учнів почуття виконаного обов'язку» [3, с. 274].

«Оскільки емоційність як особлива форма активності відіграє роль регулятора в пізнавальній, комунікативній, оцінно-ціннісній та інших видах діяльності, то можна з певністю стверджувати, що всі компоненти навчання сприяють формуванню і забезпеченню принципу емоційності» [5, с. 49].

Принцип емоційності передбачає формування в учнів інтересу до знань. Вчитель зобов'язаний виховувати в учнів почуття радості від успіху в навчанні і формувати в учнів почуття подиву засобами навчання.

При реалізації принципу емоційності навчання повинне бути спрямоване на особистісний, гуманістичний підхід у навчанні, що передбачає обов'язковість демократичних взаємин між педагогом та учнем. Вчителю слід при підготовці до кожного уроку придумувати способи підтримки в учнів позитивних емоцій, підбадьорювати учнів, постійно виявляти жвавий інтерес до них і їхніх справ, виявляти повагу. Якщо виникне якийсь конфлікт, то необхідно вирішити його спокійно, без грубих слів чи підвищення голосу. Щоб навчання не було нудним можна наповнювати його іграми, конкурсами, змаганнями (наприклад, позакласні заняття проводити на природі), а погану організацію роботи, одноманітні методи і прийоми навчання слід виключити. Для педагога дуже важливо стежити за емоційністю, образністю, виразністю, красою і чистотою своєї мови. Обов'язково враховувати самотність кожної особистості, її соціальних, психофізіологічних особливостей, а відтак і рівня вияву емоційного стану. Також важливо приділяти увагу настроям і переживанням учнів, піклуватися про те, щоб вони отримували почуття успіху, раділи досягнутим результатам.

Отже, вчитель повинен засобами навчання формувати в учнів почуття подиву, розвивати емоційне (зацікавлене) ставлення до процесу і способів здобуття знань, формувати в кожного учня вміння володіти своїми настроями, контролювати свої емоції. Емоції пронизують мислення, пам'ять, уявлення, увагу. Недооцінка їх значення призводить до ідеалізованого уявлення про педагогічний процес.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лук А. Н. Эмоции и чувства / А.Н. Лук. – М.: Знание, 1972. – 80 с.

2. Задесенець М.П. Вікові особливості розвитку та виховання дітей/ М. П. Задесенець. – К., 1973. – 152 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка – К.: Видавничий центр „Академія”, 2001.– 576с
4. Педагогічна психологія: Навч. посіб. – К.:Академвидав, 2007. – 424 с. (Альма-матер)
5. Леонтьев А. Н. Избранные психологические произведения: В 2-х т. / А. Н. Леонтьев. – М.: Педагогика, 1983. – Т. 2. – 320 с.

Стасюк Н.

Науковий керівник – доц. Петришина О. І.

ПРАГМАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДІЄСЛІВ ГУМОРИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ (НА МАТЕРІАЛІ ПРОЗОВИХ ТЕКСТІВ ОСТАПА ВИШНІ)

Прагмалінгвістика вивчає мовленнєве спілкування як прояв мовленнєвої діяльності – цілеспрямованого впливу один на одного (переконання, спонукання, запиту інформації) засобами мови. Для досягнення комунікативних цілей мовець та адресат використовують певні мовленнєві акти, зазвичай оформлені як речення, залежно від контексту й ситуації комунікативних ролей.

Становлення української школи прагмалінгвістики пов'язане з іменами П. В. Зернецького й Г. Г. Почепцова; плідні ідеї про специфіку мовленнєвих актів, дискурсу, комунікативних інтеракцій, імплікаційних значень містяться у працях Ф. С. Бацевича, Л. Р. Безуглої, В. І. Карабана, Т. А. Космеди, О. М. Старикової, І. С. Шевченко. Прагматичний компонент вербальної комунікації є визначальним у наукових студіях таких дослідників, як: І. М. Кобозева, А. Ю. Маслова, М. М. Полюжин та інших.

Створення картини життя окремого суспільства в художньому творі передбачає використання в ньому «певного набору лінгвістичних маркерів, які ідентифікують описану епоху, класову належність персонажів, їх взаємостосунки залежно від комунікативної інтенції, обставин тощо» [4, с. 35]. У цьому контексті цікаво простежити, як «оживають» персонажі гумористичних текстів та їх мовлення.

Метою нашої статті є виявлення прагматичного потенціалу дієслів гумористичного дискурсу у прозових текстах Остапа Вишні.

У процесі вивчення й опису **МОВНИХ ЯВИЩ ДОСЛІДНИКИ** прагмалінгвістики висловлюють думку про те, що теорія мовленнєвого впливу потребує окремої, властивої лише їй системи прагмалінгвістичних одиниць, які могли б відтворювати регулятивні властивості мови як засобу впливу.

Окремі науковці звертають увагу на те, що між прагматичними одиницями мови, яка є певною ієрархічною системою, також спостерігаються системні зв'язки, що лежать в основі виділення прагмалінгвістичних одиниць, які в науковій літературі кваліфікують як прагмеми [4, с. 107].

У мовознавстві прагмеми розглядають як носії реальної прагматичної інформації. На думку дослідників (В. З. Панфілова, А. А. Уфимцевої та інших), у процесі комунікації прагмеми здатні набувати прагматичного забарвлення задля створення певної «зadanості» мовленнєвого акту.

Різновидом прагмем є прагмалінгвістичні одиниці, яким властиві сталі прагматичні якості. Це, зокрема, наказові слова, емоційні вигуки, експресивні прагмеми, естетичні прагмеми.

У пропонованій праці розглядаємо функціонування прагмем у прозових текстах відомого українського письменника Остапа Вишні, оскільки вважаємо, що прагматичний потенціал як окремого слова, так і висловлювання залежить від багатьох чинників: способу подання думки, емоційно-психічного стану носія мови, специфіки його індивідуальних рис, особливостей міжособистісних стосунків, що власне і є характерною рисою мовлення персонажів художніх текстів.

У процесі дослідження прагматичних одиниць мови слід розглядати функціональну типологію словесних значень, підґрунтям якої є функціональний критерій, що «передбачає врахування комунікативних функцій слів, які<...>детермінують як типи будови словесних значень, так і власне функціональні типи значень слів» [3, с. 88].